Dušana Štrbáková, Bratislava / r. 1973

Bobo

Odtiahla som zelené záclony. Slnko tlačilo ranné svetlo cez medzierky drevených žalúzií na okne a vytváralo v izbe vodorovné pásiky. Stála som a nechávala ich cez seba prechádzať. Očami som prebehla izbu. Nočný stolík, lampička, Malý princ. Starý ušiak pod oknom. Almara po babičke. Lapač snov. Všetko bolo na svojom mieste, ale aj som mala vtieravý pocit, že je niečo inak. Vyzliekla som si prepotenú nočnú košeľu a otvorila vŕzgajúce drevené dvere almary. Musela som na to vynaložiť veľké úsilie, oveľa väčšie ako inokedy.

„Všetko najlepšie k narodeninám.“ izbe nikto nebol.

„Všetko najlepšie k narodeninám,“ hlas prichádzal zo skrine.

Odhrnula som šaty a svetre zavesené na vešiakoch. V kúte sa krčil malý človiečik, o niečo väčší ako panáčik z Lega a utieral si z čela pot.

„Prepáč, je tu strašne teplo,“ ospravedlňujúco sa na mňa pozrel. Prudko som potiahla vešiaky naspäť a zabuchla skriňu. Zaprela som sa chrbtom celou silou o krídla dverí, šúchala sa po nich až dolu, kým som nezostala čupieť. Cítila som ako sa mi štruktúra dreva zabárala do holej kože a triesky vytvárali malé cestičky na chrbte. Chcela som, aby ma to bolelo a prebralo ma to do reality, ak náhodou ešte spím. Nadýchla som sa, pomaly otvárala skriňu a dúfala som, že tam nebude. Bol.

„Nechceš si obliecť ten pekný ružový župan?“ spýtal sa a otočil sa chrbtom. Stála som tam totiž úplne nahá. Vkĺzla som do županu a ťarbavo vliezla do skrine. Ďobla som do neho prstom, aby som sa presvedčila, či je skutočný.

„Au, to sa nerobí!“ napomenul ma.
„Prepáč.“
Spýtala som sa, či si dá kávu. Nič lepšie mi v tej chvíli nenapadlo.
„Dám. Kávu mám rád.“
„Aj mlieko?“
„Nie, mlieko nemám rád.“

Pripravovala som dve šálky kávy, akoby to bola súčasť každodenného ranného rituálu. Všetko sa dialo ako na rozhraní prebúdzania zo sna a začínajúcej reality dňa. Zabudla som, že nemá rád mlieko a naliala ho do oboch šálok. V prvej chvíli som chcela jeho šálku vyliať a spraviť mu novú, ale povedala som si, že si nebudem kvôli nemu míňať kávu.

„Mlieko som nechcel,“ povedal sklamane. Vyšla som na balkón a zapálila si cigaretu. Sadla som si do kúta k sklenenýmdverám a sledovala ho. Ešte stále sedel v kúte skrine a snažil sa piť kávu zo šálky, neúmerne veľkej k jeho malinkej postave. Akoby sa človek pokúšal piť z obrovského suda.
V detstve som sa často schovávala do skrine. Bolo to moje bezpečné miesto. Zvykla som si zatvárať oči a bola som presvedčená, že tak ma nikto neuvidí. Keď som vyrástla, opustila som skriňu. Už sa to nehodilo a ani som sa tam už nezmestila. Časom som na to zabudla. A teraz som si spomenula. Vlastne ma to ani neprekvapilo.
Zapálila som si ďalšiu cigaretu, pila kávu a sledovala ho. Cez hmlu cigaretového dymu sa stával ten obraz čoraz reálnejší. A vedela som, že je to Bobo.
Vošla som do izby, z vešiaka v skrini zvesila zelenú blúzku a čiernu sukňu s malým vreckom. Kútikom oka som videla ako sa na mňa díva.
„Mala by si sa veselšie obliekať.“
„Do práce musím chodiť oblečená decentne.“
„Tak by si mala zmeniť prácu,“ povedal dôrazne.

„Teraz je pre mňa dôležité mať túto prácu. Aj keď ma nebaví. Šetrím si peniaze na potom. Raz to všetko zmením," hovorila som hlasom, ktorý akoby mi nepatril.
Čakal ma v predsieni. Takmer som si ho nevšimla. Sedel pri taške a pískal si.
„Čo je?" spýtala som sa netrpezlivo, lebo som sa bála, že budem meškať do práce. Natiahol ku mne ručičky:
„Zober ma so sebou."
„To nemôžem. Nesmieme si nosiť do práce zvieratká," vybehlo zo mňa.
„Ja predsa nie som žiadne zvieratko," urazene odkráčal smerom ku skrini. Pozrela som na hodinky. Musela som sa poponáhľať, aby som stihla električku. Bežala som po chodníku k zastávke a odrazu som si uvedomila, aké úžasné je môcť slobodne bežať,
cítiť vôňu čerstvo upečeného chleba míňajúc malú pekáreň. Bolo to ako vo filme, kde hrám hlavnú postavu. Dívala som sa na to z diaľky a predsa som bola súčasťou deja.
V električke som sa dívala z okna. Ako vždy som si predstavovala, že nevystúpim pri práci, ale nechám sa odviezť až na konečnú, úplne na druhý koniec mesta. Že spravím niečo nelogické a mimo pravidiel. Dnes som premýšľala o Bobovi. Zvieralo mi srdce, že musel zostať sám doma, ale nemala som na výber. Do hlavy sa mi zavŕtala myšlienka : Nemala som na výber? Chodník k administratívnej budove, kde som pracovala mierne stúpal. Nebolo to očividné, ale bol dlhý a cesta do práce bola namáhavá. Prešla som dlhou kávovohnedou chodbou, ktorá každé ráno smrdela po dezinfekcii. Všetko tu pôsobilo sterilne, nudne a nezaujímavo. Ako ja.
„Všetko najlepšie k narodeninám," skrikla kolegyňa Iveta v okamihu ako som otvorila dvere kancelárie. Potom začala fúkať do papierovej trubičky, z ktorej sa s piskotom vystieral a skrúcal farebný prúžok

papiera. Ten zvuk mi prenikal do hlavy a naplnil ma neidentifikovateľným strachom. Hučal mi v ušiach ako sirény. Po chvíli nastalo ticho.
Videla som rozmazane, ako keď si niekto zabudne dioptrické okuliare, ale ja som okuliare nenosila. Nevedela som sa zbaviť Bobovho hlasu: „Mala by si zmeniť prácu, aby si mohla byť veselá, iná práca, veselý život...život...prečo potom?“
„Nemôžem teraz. Potom. Raz!“ povedala som nahlas, čo som si neuvedomila.
„Čo?“ nechápavo sa spýtala Iveta.
„Čo čo?“
„Čo si hovorila?“
„Ale nechaj to tak.“ Mávla som rukou.

Všetko sa dialo nejako inak. Robila som toľko chýb, že mi sekretárka riaditeľky neustále posielala naspäť texty, aby som ich opravila. Nikdy som nerobila chyby! Začala som sa chvieť. Medzi listami obrovského javora rastúceho vedľa budovy, som zazrela veveričku, čo ma upokojilo.
"Pozri, veverička!" povedala som Ivete s neprimeranou nežnosťou v hlase. Iveta striedavo zízala na mňa a na okno, potom vytiahla zo skrine vodku, schovanú v krabici z rýchlovarnej kanvice a naliala nám do plastových pohárov. Vypila som na ex dva.
Z práce sa mi išlo ľahšie. Bolo to z kopca. Dnes som mala pocit, akoby sa moje nohy ani nedotýkali chodníka, akoby som mala malé krídla, ktoré ma zľahka nadnášali, neboli viditeľné, ale cítila som ich.
Dvere na byte boli odomknuté. V predsieni stál obrovský kufor. Z kuchyne sa ozýval smiech. Zacítila som vôňu maminho parfému, aký si pamätám z detstva. Rodičia sedeli za stolom a na niečom sa dobre zabávali.
„Už sme sa ťa nevedeli dočkať,“ povedali unisono, akoby som sa vracala zo školského výletu.

„Dáte si kávu?“ spýtala som sa, keď sme sa zvítali. Prikývli.
„Aj mlieko?“
„Ja bez. Mlieko nemám rád,“ povedal tato.
Sedeli sme za stolom a ja som sa na nich dívala, ako pijú kávu. Prekvapilo ma, akí sú starí. Minule takí ešte neboli. Ich tváre brázdili hlboké vrásky, akoby ich niekto dorezal nožom.
„Ako sa máte? Dlho sme sa nevideli.“
„Veď sme tu boli pred dvomi mesiacmi.“ Neboli. Neboli tu už rok. Mali skreslenú realitu.
„Vyzeráte unavení.“
„Veď aj sme. Cesta z Grónska je dlhá.“
„Vy ste boli v Grónsku?“
„No, veď tam žijeme už 20 rokov. Zachraňujeme tulene.“
„Aha,“ povedala som mame a otcovi, ktorých už zjavne dobehla demencia.
„Ľúbim vás.“
„Aj my ťa ľúbime, ty náš malý Bobo,“ povedali unisono. Vyvalila som na nich oči.
„Bobo. Tak sme ťa predsa volali, keď si bola malá. Nepamätáš?“
Oni si pamätali a ja nie?
Z izby sa ozval buchot a ja som prešla do izby, hoci som zároveň sedela v kuchyni. V izbe na zemi ležala rozbitá šálka z rannej kávy a nad ňou stál vystrašený Bobo. Vzala som ho do dlane a strčila do vrecka. Nastalo ticho. V tom tichu som si spomenula na hlucháňa hôrneho. Mama s tatom ho našli so zraneným krídlom v chránenej oblasti a pretože aj on bol chránený druh, a rodičia boli ochranári, priniesli ho domov, aby dostal najlepšiu starostlivosť. Bolo to na jar a napriek tomu, že bol maród a v paneláku, snažil sa nadránom privolať samičku hlasným tokaním, ktoré miestami dosahovalo zvukovú frekvenciu motorovej píly. A tak raz nadránom na dvere zabúchali policajti, ktorých na

nás privolali susedia. Otec sa snažil prehlušiť zvuk píly a niečo im vysvetľoval, mama plakala a kričala na hlucháňa, aby prestal škriekať. Ja som sedela so zatvorenými očami v rohu skrine. Odrazu všetko utíchlo. Bolo to najtichšie ticho. Nič sa nedialo. Vyliezla som zo svojej skrýše a zistila, že doma nie je nikto okrem mňa a malého bobra, ktorý si u nás vo voliére v rohu obývačky momentálne liečil chorú labku. Behal dokola a vyzeral vystresovanejšie a zúfalejšie ako ja. Musela som ísť do školy. Do klietky som mu dala môj drevený domček pre bábiky, aby sa potešil. Ohlodal mi ho do posledného drievka. Bolo veľmi podivné, že táto spomienka bola najrealistickejším závanom udalostí, ktoré sa práve diali. Vrátila som sa do kuchyne.
Mama odrazu vstala a odišla do predsiene. Bolo počuť ako s niečím šuchoce. Zastala vo dverách kuchyne s obrovskou krabicou. Položila ju predo mňa na zem:
„Všetko najlepšie k narodeninám.“
Odliepala som baliaci papier, šuchot a trhanie bolo ohlušujúce, ponáhľala som sa, zvuk papiera mi drásal uši. Z krabice som vybrala drevený domček pre bábiky. Mama vybrala z tašky starú fotku z Vianoc, kde sedím pod stromčekom a vedľa mňa je drevený domček.
„Možno ho raz využiješ.“
Vedela som presne, komu je určený.
Tato s mamou sa začali potiť. Na tvárach sa im pot vlieval do hlbokých vrások, ako keď sa voda tečúca z prameňa nesmelo rozvejáruje do malých potôčikov a kvapkal na stôl.
„Musíme ísť. Je tu príšerne teplo. Už nie sme zvyknutí.“ V predsieni sme sa na rozlúčku všetci traja silno objali. Dívala som sa na nich ako sa obúvajú a roztápajú sa ako zmrzlina. Keď odišli, zostali po nich v predsieni dve mláčky.
Prezliekla som sa, ľahla si na gauč, Boba som uložila na vankúš a zapla správy tak ako vždy večer,

aby som sa necítila sama. Bol to zvyk a rutina, ale dnes som mala pocit, akoby som nevedela spočinúť a len tak ležať a zaspávať. Snívalo sa mi, že som škrečok v koliesku, ktorý beží, beží a chce zastaviť, ale nevie. Nevie ovládnuť svet okolo neho, nemá ho v moci. Ráno nezazvonil budík, zaspala som. Pršalo. Pršalo celú noc a na chodníkoch boli obrovské mláky. Bežala som do práce, meškala som, električka bola natrieskaná, ľudia sa tisli jeden na druhého, akoby sa chceli pretlačiť do iného tela.
Bežala som hore chodníkom do práce, bežala som dlhou chodbou, v kancelárii ma čakal odkaz od šéfky, aby som za ňou okamžite prišla, bežala som do jej pracovne. Sedela som na stoličke oproti nej, tašku si položila na kolená a snažila sa upokojiť.
"Vaša pracovná výkonnosť je v poslednom čase neakceptovateľná. Sme prestížna firma. Pres-tíž-na. A vaša výkonnosť je ne-ak-cep-to-va-teľ-ná. Sme pres-tíž-na..."
Pripomínala obrovskú sliepku, ktorá pokyvkáva krkom a z hrdla vydáva škrekotavé zvuky. Predstavila som si, že svojich podriadených žerie ako červíky a bolo mi jasné, že sa nechcem stať ďalšou obeťou. Vybafla som na ňu hlasné : Kotkodák a vybehla z kancelárie, bežala opäť dlhou chodbou von z budovy, bežala dolu chodníkom, bežala na koniec mesta, popri električkovej trati, bežala som až tam, kde má električka konečnú.

Vždy som si myslela, že na konečnej musí byť niečo výnimočné. Nebolo. V diaľke bolo vidno sivé polorozpadnuté paneláky, neboli tam žiadne stromy, na chodníkoch sa povaľovali papiere, ktoré tam rozfúkal vietor, z kanálov na cestách sa šíril hnilobný zápach. Stála tam iba zastávka električky a malé papiernictvo. Bolo tak malé, že som sa tam ledva zmestila. Skoro ako babkina almara. Kúpila som farebné kartóny, farbičky, farebné papiere, farebný filc, lepidlo, nožnice a lepiacu pásku. Skrátka

všetko, čo bolo treba na výrobu nábytku do dreveného domčeka pre Boba.
Domov som sa vracala električkou. Cez okná nebolo nič vidieť. Celé mesto sa utopilo v hmle, akoby sa hralo na skrývačku a stratilo sa, aby ho nikto nenašiel.
Doma som našla Boba v kuchyni ako sa kúpe v šálke vody. Opatrne som ho vybrala a poutierala do papierovej vreckovky. Sadli sme si na zem v obývačke k drevenému domčeku, vybalila som nákup z papiernictva a začala vyrábať malinký nábytok z kartónu, vyfarbovala som steny, šila malé dečky a koberce.
„To je tá najkrajšia vec na svete," povedal odrazu Bobo a rozplakal sa. Vedela som, že je to naozaj to najpodstatnejšie, čo mám v tej chvíli robiť.
Vzala som zelenú blúzku, čo som nosila do práce a rozstrihala ju na malé štvorčeky a dala na okienka záclonky.
„Zajtra Ti ešte spravím na záclonky krajku, dobre?" Súhlasil.
Kým sme išli do spálne, automaticky som zapla televízny program so správami a nechala ho bežať. Domček som položila vedľa svojej postele, ale Bobo povedal, že by chcel spať so mnou v mojej posteli. Vzala som ho do dlane, jemne som ju zatvorila tak, aby bol v bezpečí a zakryla sa perinou.
Z obývačky bolo počuť útržky správ:
„mimoriadne správy o inváziii....susednej krajiny.... do inej krajiny....ohrozenie našej krajiny.... strely dlhého doletu....pre našu krajinu to asi neznamená...nebezpečenstvo...naša...krajina... krajinka...krajka..." Ešte krajka na zelenú záclonku pre Boba...

Hovorí sa, že tesne pred smrťou sa človeku premietne pred očami celý život. Vo chvíli ako na náš dom dopadla bomba, mne prebehlo hlavou toto.

Tak neviem.